

СПОМЕН-ЗБИРКА
ПАВЛА БЕЉАНСКОГ

Каталог *Алтернативна Цуца Сокић: црцјежи* објављен је поводом изложбе одржане у Спомен-збирци Павла Бељанског у Новом Саду од 14. новембра 2024. до 2. фебруара 2025. године и Народној библиотеци Србије у Београду од 28. фебруара до 30. априла 2025. године.

Издавачи:

Спомен-збирка Павла Бељанског
Трг галерија 2, 21101 Нови Сад
www.beljanskimuseum.rs

Народна библиотека Србије
Скерлићева 1, 11000 Београд
www.nb.rs

За издаваче:

Мр Милана Квас
Др Владимир Пиштало

Уредници:

Мр Милана Квас
Др Драган Пурешић

Рецензент:

проф. емер. Ирина Суботић

Аутори изложбе и текстова:

Мр Милана Квас, музејски саветник
Горана Стевановић, библиотекар саветник

Каталог радова:

Јасмина Јакшић Субић, виши кустос
Мр Милана Квас, музејски саветник
Милица Орловић Чобанов, музејски саветник
Горана Стевановић, библиотекар саветник

Сарадници:

Ангелина Родић, кустос
Славен Попара, библиотекар саветник

Објављивање каталога и реализацију изложбе омогућили су Министарство културе Републике Србије и Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама.

Алтернативна Цуца Сокић: цртежи

СПОМЕН
ЗБИРКА
ПАВЛА
БЕЉАНСКОГ

Лубица Цуца Сокић, око 1940.

САДРЖАЈ

Милана Квас

Спомен-збирка Павла Бељанског
и Љубица Цуца Сокић:
поводом 110 година од рођења уметнице / **7**

Милана Квас

„Шаљиви цртежи“ као алтернативни
уметнички израз Љубице Цуце Сокић / **13**

Литература / **46**

Summary / **47**

Горана Стевановић

Заоставштина Љубице Цуце Сокић
у Народној библиотеци Србије:
драгоцени трезор уметности и културе / **49**

Горана Стевановић

Фрагменти реалистичког и бајковитог
у цртачком опусу Љубице Цуце Сокић / **55**

Литература / **92**

Summary / **95**

Каталог радова / **96**

Композиција са цвећем и фигуром
Шаљиви цртежи 356 (деталј око 1972)

Милана Квас

Спомен-збирка Павла Бељанског и Љубица Цуца Сокић: поводом 110 година од рођења уметнице

Стваралаштво Љубице Цуце Сокић је у Спомен-збирци Павла Бељанског заступљено са највећим бројем радова у односу на друге уметнике. Ту су, на првом месту, четири слике које је Павле Бељански поклонио у оквиру свог легата уметничких дела, и оне су део Збирке основног фонда. Поред тога, у оквиру Збирке ликовних уметности Спомен-збирке, чува се још 453 рада сликарке: једно уље на платну, две темпере на хартији, пет литографија, док су најбројнији цртежи у разноврсним техникама (радови цртани угљем, графитном оловком, тушем, мастилом, хемијском оловком, акварелисани цртежи), као и радови на папиру у комбинованим техникама.

Целокупан уметнички фонд Љубице Цуце Сокић из наведених збирки, као и лични предмети и документи уметнице који се чувају у другим збиркама наше установе, оформљен је захваљујући поклонима, најпре Павла Бељанског из 1957. године, а затим су уследили поклони уметника: Миливоја Николајевића (осам цртежа, 1975. године), Лепосаве Ст. Павловић (два рада из Албума Лепосаве Беле Павловић, 2001) и саме Љубице Сокић (24 рада, 1995. и 2002. године). Сликара је 1983. године даривала Спомен-збирци и

уље на платну осликано са обе стране, са портретима сликара Богдана Шупута и историчарке уметности и глумице Олге Кешељевић Барбеза, који сведоче о њиховим блиским пријатељским везама. Такође, међу једанаест радова које је поклонила 2002. године је и Шупутова слика **Штранд зими** (1935).

Наследници Цуце Сокић, породица Гаталовић, даривали су Спомен-збирци највећи број радова уметнице након њене смрти – укупно 426 дела. Тако су 2009. поклоњени један цртеж и пет литографија а затим, 2020. године, 116 цртежа (од којих је 108 из циклуса „Шаљиви цртежи“).¹⁾ У 2021. години наш музеј је добио дрворез Љубомира Ивановића са посветом његовој ученици, Цуци Сокић. Коначно, 2023. године, Спомен-збирци је поклоњено још 304 цртежа малог формата из серије „Шаљиви цртежи“. Поред ликовних дела, породица Гаталовић је даровала и њене личне предмете који се данас чувају у Збирци реалија Спомен-збирке Павла Бељанског: сликарски и графички прибор и штафелај, елементе мртвих природа (вазе,

1) Према сведочењу др Миомира Гаталовића, сликаркиног унука, назив овој групи цртежа дала је Љубица Сокић.

Љубица Цуца Сокић, 1941.

суво цвеће, нариви, јаја), кишобран, два шешира уметнице (један од њих је насликан на **Аутопортрету** из 1942. године у власништву Спомен-збирке), затим три столице и треножац као и јастучнице извезене монограмима сликарке, укупно 34 предмета. Невелика документарна грађа о Љубици Сокић део је Збирке докумената, док је бројнија документација набављена у сарадњи са другим институцијама и приватним власницима (писма, фотографије и сл).

Негујући праксу промовисања личности и дела стваралаца из колекције дипломате Павла Бељанског, Спомен-збирка је посветила значајну пажњу Љубици Сокић. Поред представљања њених слика из колекције Павла Бељанског на страницама репрезентативних монографија установе из 1977. и 2009. године, радови из Збирке ликовних уметности су, након музеолошке обраде, публиковани у посебним каталозима уз организовање истоимених изложби: *Црџежи и графике Сйомен-збирке Павла Бељанског* (2004) и *Ликовна збирка: од значке до монументалног илајна* (2007).²⁾ Сви радови Љубице Сокић добијени до 2009. године каталожски су објављени у публикацији *Ликовна збирка Сйомен-збирке Павла Бељанског* 2013. године.³⁾

Прва монографска изложба посвећена Цуци Сокић организована је у виду камерне поставке у Меморијалу уметника Спомен-збирке Павла Бељанског поводом смрти уметнице јануара 2009. године као прва у низу комеморативних изложби одржаних те годи-

2) *Црџежи и графике Сйомен-збирке Павла Бељанског* [каталог], Јасна Јованов (ур.), Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад 2004; Марта Фехер, *Ликовна збирка: од значке до монументалног илајна* [каталог], Спомен збирка Павла Бељанског, Нови Сад 2007.

3) *Ликовна збирка Сйомен-збирке Павла Бељанског* [каталог], Јасна Јованов (ур.), Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад 2013.

не у неколико музеја и галерија.⁴⁾ Љубица Сокић је и након тога остала предмет истраживања стручњака Спомен-збирке Павла Бељанског, чији радови су објављени у издањима наше и других установа. Тако је 2010. године, у сарадњи са Кућом легата у Београду, представљен поклон Цуце Сокић Граду Београду на изложби „Легат Љубице Цуце Сокић“.⁵⁾ Уследила је сарадња са Галеријом РИМА на приређивању изложбе „Пастели Љубице Цуце Сокић“,⁶⁾ док је деловања уметнице у оквиру рада групе „Десеторица“ представљено на научном скупу који је организовала Српска академија наука и уметности у Београду 2015. године.⁷⁾ Изложба посвећена уметницима исте генерације под називом „Прича о двоје уметника: Љубица Цуца Сокић (1914–2009) и Богдан Шупут (1914–1942)“, премијерно је приказана у Галерији Куће Војновића Културног центра Инђија (2017),⁸⁾ а затим и у Малој галерији Дома војске Србије у Београду и Градској галерији Ужицу (2018). У жељи да се пријатељство уметника и уметнице приближи ученицима новосадске Школе за дизајн „Богдан Шупут“, изложба под истим називом, која је укључила и радове ученика, организована је са овом средњошколском установом 2019. године, када је Нови Сад био Омладинска престоница културе.⁹⁾

4) Сећање на Љубицу Сокић [каталог], Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад 2009.

5) А. Вељковић и Ј. Јованов, *Легат Љубице-Цуце Сокић* [каталог], Кућа легата, Београд 2010.

6) Ј. Јованов, *Пастели Љубице Цуце Сокић* [каталог], Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад; Галерија РИМА, Крагујевац 2011.

7) Ј. Јованов, „Љубица Цуца Сокић и група Десеторица“, у: *Љубица Сокић и њено доба: 1914–2009–2014*, Српска академија наука и уметности, Београд 2015.

8) М. Ђармати, *Прича о двоје уметника: Љубица Цуца Сокић (1914–2009) и Богдан Шупут (1914–1942)* [каталог], Културни центар Инђија, Инђија 2017.

9) М. Ђармати, *Прича о двоје уметника: Љубица Цуца Сокић (1914–2009) и Богдан Шупут (1914–1942)* [каталог], Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад 2019.

На уметничком балу „Кула Вавилонска“ са Душаном Ристићем, Београд 1941.

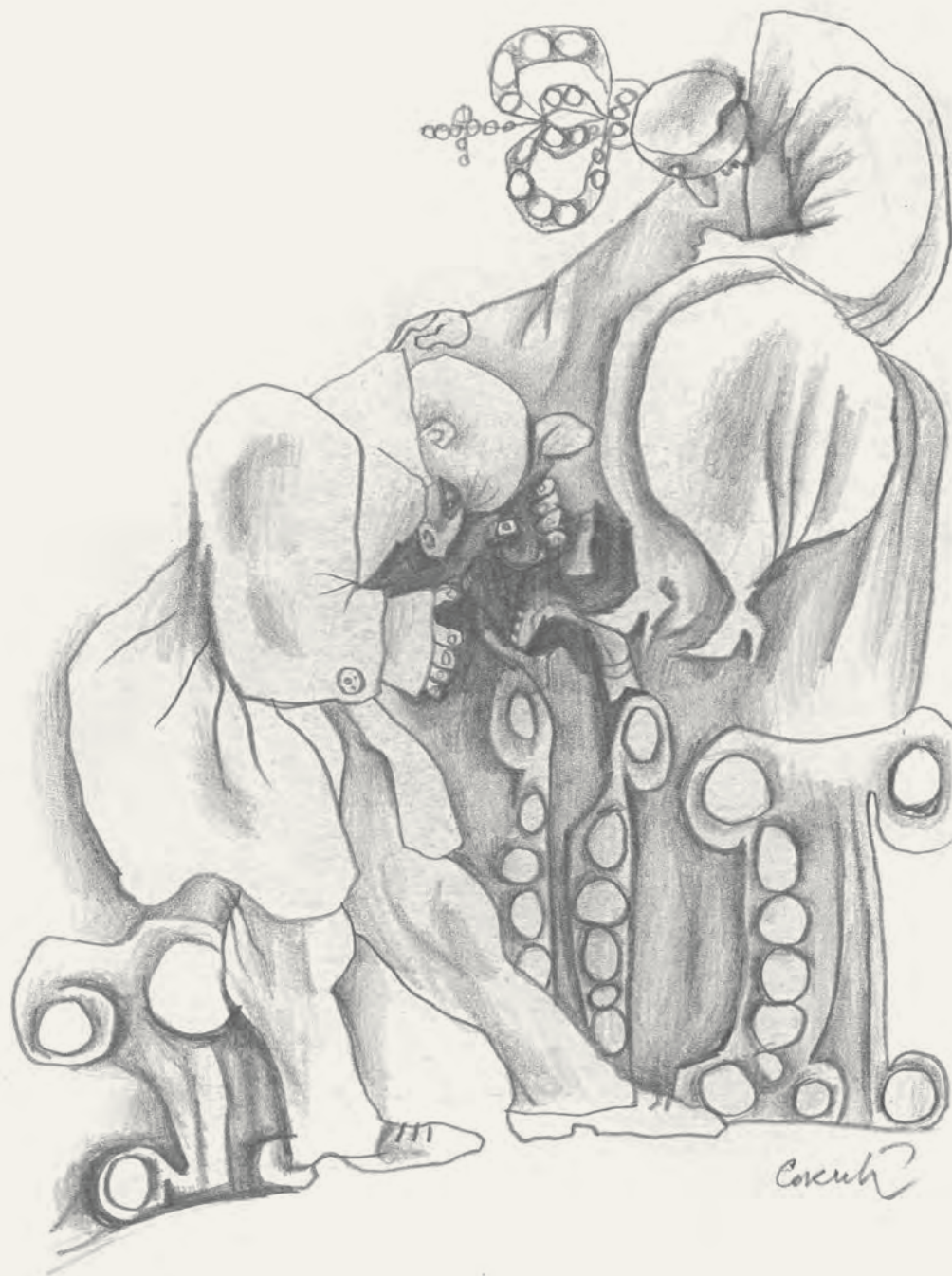
Поједини радови из циклуса „Шаљиви цртежи“ добијени од породице Гаталовић 2020. и 2023. године премијерно су приказани публицом Спомен-збирке Павла Бељанског у оквиру два значајна изложбена пројекта: „Ликови и личности: педесет година Меморијала уметника“ и „Хероине Спомен-збирке Павла Бељанског“. Током трајања изложбе посвећене јубилеју Меморијала уметника, приређене су и три монографске камерне поставке, од којих је прва, под називом „Из атељеа славне сликарке“, била посвећена Цуци Сокић. Тада је изложен и један од радова из циклуса „Шаљиви цртежи“.¹⁰⁾ У 2022. години, када је Нови Сад понео титулу Европске престонице културе, пројекат посвећен хероинама из легата Павла Бељанског показао је да је Спомен-збирка редак пример институције у националним и међународним оквирима према броју уметница заступљених у колекцији: четвртину дела у збирци дипломате Бељанског чине дела седам уметница, међу којима је и Цуца Сокић.¹¹⁾ У оквиру велике изложбене поставке која је обухватила дела уметница у различитим ликовним техникама из Збирке основног фонда и Збирке ликовних уметности, изложено је и шест радова Цуце Сокић из циклуса „Шаљиви цртежи“.

10) Након камерне поставке о Цуци Сокић приређена је изложба радова из Албума Лепосаве Ст. Павловић „Великани београдске ликовне сцене у једном албуму“, а затим и трећа изложба малог формата посвећена сликару Јефти Перићу, *Поклон у часи великој пријатељства*. Ауторка пројекта поводом јубилеја Меморијала уметника, укључујући наведене камерне поставке, је историчарка уметности Марта Бармати.

11) Реч је о следећим уметницама: Надежда Петровић, Видосава Ковачевић, Лепосава Ст. Павловић, Зора Петровић, Љубица Сокић, Лиза Крижанић и Милица Зорић. Детаљније у: В. Вуковић и М. Тодић, В. Копица, М. Ђук, *Хероине Спомен-збирке Павла Бељанског*, Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад 2022.

Током припреме актуелне изложбе у Народној библиотеци Србије и Спомен-збирци Павла Бељанског, установљено је да и у оквиру ранијих поклона дела Цуце Сокић нашој установи – поклони Беле Павловић (2001), Цуце Сокић (2002) и породице Гаталовић (2009) – постоји неколико радова који се, према стилским и тематским одликама, могу посматрати као део циклуса „Шаљиви цртежи“. Они имају посебан значај као студијски материјал, јер нам откривају богатство њених стваралачких преокупација важних за изучавање целокупног, комплексног стваралаштва уметнице.

Поводом обележавања 110 година од рођења сликарке, Спомен-збирка Павла Бељанског је приредила избор управо из овог циклуса цртежа Љубице Цуце Сокић. Како је и Народна библиотека Србије од породице Гаталовић добила знатан део заоставштине Љубице Цуце Сокић, две установе су направиле избор из најновијих аквизиција цртежа уметнице који до сада готово у целини нису излагани у јавности. Представљањем различитих концептуалних и ликовних опредељења сликарке из њеног богатог цртачког опуса, циљ организовања изложбе је да из новог угла прикаже и изнова потврди изузетну стваралачку личност Љубице Цуце Сокић, али и да изрази велику захвалност породици Гаталовић која је, поклонивши нашим установама дела уметнице, допринела чувању, изучавању и промовисању вредности националне културне баштине.

Благосиљање
Шаљиви цртежи 303 (1961)

Певачица и публика
Шаливи цртежи 15 (око 1970)